

כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

גו א מיי פ"ד מהלכת
מקי ממנו הלכה י סג
עשין טו:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה חזו כ"ו
דרכו בנתיקי על ידי
עסקיו:

רבינו הגאון

רישא בעל גמל חייב דלא
איבעי ליה לאפשי טענה
דליעיל בנו חנותא למיחך
ברליקתא, ודמי כמאן
דאסיק תורא דמינטר
ואיך דחייב מן דאפקיה.
סיפא חנוני חייב דלא
איבעי ליה לאנחונו נרו
מאברא, וכיון דאנחיה
הוא, ברא הויקת. ת"ש
המדליק את הגדיש כ"ו,
היה עבד כפות לו וגדי
סמוך לו וגשרף עמו
פטור. ומשמל' לר' יוחנן
פטור משום דקם ליה
כדרכה מיניה שחייב על
העבד דין מיתה. אלא
לרש לקיש, הלא השור
כשיגח עבד משלם בעל
השור ואפי' שהשור חייב
מיתה. ופריך ריש לקיש
בגון שהצית המדליק
אש בידיו בבופו שלבעי,
והרגו, וממנה יצאה ת"ש
והדליק הגדיש. דהא דמי
חייב על העבד דין
מיתה, קם ליה כדרכה
מיניה, ואיכא לן אין ת"ש
ומשלם. וקיימא לן את
היה צריך לתנא לשנות.
ופריך אפי' גריש דחד
וגברא דחד. ס"ד הני
מילי אין מת ומשלם בגון
דמיתה ותשלומין לחי,
אבל מיתה לחד ותשלומין
לחד לא, קמ"ל. ת"ש
השולח את הבערה ביד
חרש שוטף וקטן פטור.
בשלמ' לר' יוחנן חזי
חרש חזק ולפיכך פטור.
אלא לרש לקיש אילו
מטר שור נכח לחרש והזיק
השור הלא נמי דבעל
השור פטור. ופריך לרש
לקיש לא שנו שפטור
השולח את הבערה אלא
בזמן שפטר לו גזלת
וליבה החרש, שחייב קנאה
החרש בשנו מעשה הוא
הליבו. אבל אם מסר
לו שלהבת שמומנו כמות
שהוא חייב בעל גזלת
כמו שחייב בשורה. ור'
יוחנן דאפי' אפי' מסר
לו שלהבת פטור, אתי'
לך צבתא דחרש גריס,
כלומר המעשה שלחרש
הוא, ועד שימסור לו עצים
מכותחין כעין קנה מרודס
שהוא כשמתאחות בהן
אינו צריכין ליבוי, כגון ה'
דאי מעשה השולח הן.
והיל' כר' יוחנן בבבליהו.
ואפי' דשני ריש לקיש,
אשנייה לא סמיכין. אתי'
רבא קרא מטיע ליה
לר' יוחנן דבתי' כי
צבתא אש וגר'. מנתיבת,
דתינתא פתח הכתר

רישא בעל גמל חייב וכו', אפי' דמטיקרא נמי הו' טעמא
דרישא וסיפא הכי אלא דמטיקרא היה הטעם פשוט
יותר למאן דלמר אשו משום חזיו דמתחייב צעל הגמל על תחלת
הדלקת הפשתן ואפי' שהאש הולכת מעצמה ע"י רוח מזיה אצל
למ"ד משום ממנו דלא מחייב אלא
על שמסכמת הצירה וצוה לא פשע
כ"כ שלא ראה הדליקה עד שעמדה
סמוך לצירה ואז לא היה יכול לסלקה
לפי שעמדה להטיל מימיה ולכן
הוצרך לפרש דאפי' חייב דלא איבעי
ליה לאפשי צטעיניה דהוה ליה
לאסוקי אדעמיה כשיכנס פשתנו
למוך חמות ומדליק צנר ותעמוד
להטיל מימיה לא יוכל לסלקה משם:
והיה גדי כפות לו, מיתה דלימני
וצסיפא גדי ועבד כפות דהו' רבותא
טפי ופי' רשצ"ס דגדי נמי היה לו
לצרות ורישא דקמני גדי כפות ועבד
סמוך דוקא ככה"ג חייב וצסיפא גדי
סמוך ועבד כפות לו פי' או עבד
כפות לו וה"פ גדי סמוך לו ועבד כמו
צאמר צרישא שהיה סמוך לו פטור
אפי' דלא קם ליה בצרבה מיתה
משום דהיה לו לצרות ועבד כפות
לו וגדי כמו כן כפות כמו שאמר
צרישא פטור אפי' דלא היה לו
לצרות דקיס ליה בצרבה מיתה
והוא דסוף פירקין (ד' טו.) עבדו
כגופו שזרו כממונו איירי צעבד ושור
כפות והבעלים עומדים אללס
וכשהניח הגחלת על לב צעבד פטור
שמחשצ צלבו שהאדון יסיינה ולא
יסמוך אמשלומין אצל כשהניח על
לב שזרו אינו חושש האדון להסירה
לפי שישלם לו דמי שזרו ור"ת מפרש
דאליטריך גדי כפות דחייב אפי' ג

דפטרין טמון צאש דדרשינן מה קמה צגלי אף כל צגלי ופי' דכל
דבר דלא אורחיה הכי לאו כעין קמה הוא ופטור וגדי אין דרכו
להיות כפות ופי' דמפטרין וקמ"ל השתא צרישא דאפי' חייב וסיפא
קמ"ל דאפי' דאפי' חייב כר' יוחנן חזי חרש חזק ולפיכך פטור.
אלא לרש לקיש אילו
מטר שור נכח לחרש והזיק
השור הלא נמי דבעל
השור פטור. ופריך לרש
לקיש לא שנו שפטור
השולח את הבערה אלא
בזמן שפטר לו גזלת
וליבה החרש, שחייב קנאה
החרש בשנו מעשה הוא
הליבו. אבל אם מסר
לו שלהבת שמומנו כמות
שהוא חייב בעל גזלת
כמו שחייב בשורה. ור'
יוחנן דאפי' אפי' מסר
לו שלהבת פטור, אתי'
לך צבתא דחרש גריס,
כלומר המעשה שלחרש
הוא, ועד שימסור לו עצים
מכותחין כעין קנה מרודס
שהוא כשמתאחות בהן
אינו צריכין ליבוי, כגון ה'
דאי מעשה השולח הן.
והיל' כר' יוחנן בבבליהו.
ואפי' דשני ריש לקיש,
אשנייה לא סמיכין. אתי'
רבא קרא מטיע ליה
לר' יוחנן דבתי' כי
צבתא אש וגר'. מנתיבת,
דתינתא פתח הכתר

לאפשי גמליה צטעיניה עד שמכנס למוך חמות: **והיה גדי כפות**
לו. לגדיש: **ועבד סמוך לו**. לגדיש: **ונשרף עמו חייב**. אגדי ואגדיש
לפי שאין לו דין מיתה בצביל העבד שהיה לו לצרות: **עבד כפות**
לו וגדי סמוך לו ונשרפו עמו פטור. אגדי ואגדיש דקס ליה בצרבה
מיניה שההורג העבד נהרג דכתיב
נקס ינקס (שמות כא.) והאי דנקט
גדי משום דמוקמינן לקמן בגדי דחד
ועבד דחד דצגדיש ועבד ליכא
לאוקמי הכי דאורחא דמלתא לשדורי
איניש עבדיה לשמור גדישו. ואידי
דנקט גדי עבד כפות וסמוך נקט
גדי גדי כפות וסמוך ואפי' דצגדי
אין לומר היה לו לצרות שהרי אין בו
דעת ואם אינו כפות וסמוך נמי חייב
כדלמרינן צשליה פקין (דף טו.)
שזרו כממונו: **אם קטל שוריה**
עבדא פי' דלא לייחייב ממונו הא
כתיב כסף שלשים שקלים ימן לאדוניו
(שמות כא.): **שלשים בגופו של עבד**. דהא
ודאי ממש הרגו: **גדי דחד ועבדא**
דחד. ואליטריך לאשמועינן דאפי' ג
לאין חייב מיתה בצביל הגדי מפסיד
צעל הגדי: **אילו מסר שזרו לחרש**
פי' דלא מייחייב. הא למרינן צפ"ק
(ד' י.) תומר צשור מצאש שאם מסרו
לחרש חייב: **גחלת וליבה**. החרש
דלא דמי לשור שזרו מומון להזיק
אצל הא גחלת חרש עבד ליה
להזיק: **צדי היזיקא**. מומון היזיקו
הו' כשזרו: **ור' יוחנן אמר אפילו**
שלהבת פטור. ור' יוחנן אדעמיה
דלחרש (ועי' א) אשו משום חזיו והכא חזיו
דחרש הן: **גוואל**. עגים יבשים:
וסילתא. עגים קטנים דקיס דהאי
ודאי פושע הוא: **סלא מעצמה**.
משמע וליכא לאוקמי קרא כשהדליק
הוא עצמו גדישו של חצירו אלא
בנוקי

צתוך שלו הדליק והאש הלכה מעצמה ואפילו הכי קרי מצעיר
את הצברה כאילו הדליקו צעצמו אלמא אשו משום חזיו:
בנוקי

צתוך שלו הדליק והאש הלכה מעצמה ואפילו הכי קרי מצעיר
את הצברה כאילו הדליקו צעצמו אלמא אשו משום חזיו:
בנוקי

מוסף רש"י

והיה גדי כפות לו.
גדיש, חייב. אגדי ואגדיש
ועבד על העבד דהיה לו
לצרות (לקמן טו.). חייב על
גדי, דבעל חיים נמי
לחברו מאלו הקמה, ומשום
דקס ליה בצרבה מינה ליכא
למפטרין, דאפי' חייב
מינה על העבד, דהואיל
ואינו כפות היה לו לצרות
ופטור עליו ממנה
ומתשלומין (לקמן טו.).
עבד כפות לו וגדי
סמוך לו כר' פטור.
אפילו על הגדי ועל הגדיש,
דחייב מיתה על העבד,
דכתיב (שמות כא.) נקס
ינקס, וקס ליה בצרבה
מינה, ואפילו לא התרו בו
שאלו הנהגה, הא קמ"ל
דחייב ממונו שנגזר
פטור, ובגדי לא שני לן
בין כפות לשלם כמות,
ואידי דנקט צעבד נקט
הוא דנקט צעבד נקט
גדי, ואיכא דלמרי גבדי
נמי דוקא נקט סמוך
פטור, דהיה לו לצרות,
וכי קאמר היה עבד כפות
לו או גדי סמוך לו פטור,
ואפי' דשני צשליה פקין
שני (טו.) שזרו כממונו,
דאם הניח גחלת עליו
ונשרף חייב, התם הוא
דלמ' דהניח על גדי שזר, דלא
היה לו לשור לטול, אלא
הכא היה לו לצרות (לקמן
טו.). פטור מדיני ארבע.
לשלם, והחייב בדיני
שמיים, פורענות לשלם
לרשעים שמתחין להפסיד
את ישראל (דברים גג.). לא
שנו דהשולח הבערה צד
השור שזטה וקטן דפטור
מדיני ארבע, אלא כשמשר
לו דהשולח הבערה צד
החרש (דע"ל טו.). ברי
הויקא, מנורר היזיק ללל
שהוא מומנת להזיק, ברי,
מומון (שם). צבתא
דחרש קא גריס. אחתמו
של חרש גמרה ההבער
שהוא נעלה והולכה
לגדיש. צבתא, אחתמו וכוו,
משלון צבתא שקורין
טנילא"ש, ל"א גרסין
זוטא, יחודו של חרש
שמתחיל עם השלהבת
ונעלה, ולשון זוטא
שאל"ש כדלמרינן (צ"ב
כא.) ליהו זוטא לחצרו
(דע"ל טו.). גורא. קוליס,
סילתא. עגים דקיס (לקמן
טו.). ישלם המבער
את הבערה. אפי' ש

חציון דחרש הן. מיתה לר"י אי חשיב מסירה לחרש כרוח מצויה לר' יוחנן נמי מחייב לר' יוחנן נמי מחייב לר"י הא לא דמי
למסר שזרו דהא כ"ע מדור דאין חציון כלל על האש אלא ציכולה להזיק צרות מצויה ור"י דלמ"ד אשו משום חזיו הוא לא מחייב
אלא צאש שיכול להזיק צרות מצויה הרצה וקרוב לודאי היזק כעין חזיו והכא אין צנמעה השולח קרוב לודאי היזק הלכך לא דמי לחזיו דחזיו
דחרש הן אצל למ"ד משום ממנו אפי' דלא מומון כולי האי מחייב מידי דהו' אמסר שזרו קשור כראוי לחרש דחייב דדרכו (ב) לנטורי ע"י עסקיו
של חרש אפי' דלא הו' קרוב לודאי כעין חזיו והא דפטור ר' יוחנן אפילו צמסר לו שלהבת לאו משום דאזיל לטעמייה דאית ליה אשו משום
חזיו דהא מסיק דאית ליה נמי משום ממנו אלא משום דקסבר שלהבת לא צרי הזיקא כמו שזר כדלמרינן צפרק קמא (דף טו.):
טמון

חציון דחרש הן. מיתה לר"י אי חשיב מסירה לחרש כרוח מצויה לר' יוחנן נמי מחייב לר' יוחנן נמי מחייב לר"י הא לא דמי
למסר שזרו דהא כ"ע מדור דאין חציון כלל על האש אלא ציכולה להזיק צרות מצויה ור"י דלמ"ד אשו משום חזיו הוא לא מחייב
אלא צאש שיכול להזיק צרות מצויה הרצה וקרוב לודאי היזק כעין חזיו והכא אין צנמעה השולח קרוב לודאי היזק הלכך לא דמי לחזיו דחזיו
דחרש הן אצל למ"ד משום ממנו אפי' דלא מומון כולי האי מחייב מידי דהו' אמסר שזרו קשור כראוי לחרש דחייב דדרכו (ב) לנטורי ע"י עסקיו
של חרש אפי' דלא הו' קרוב לודאי כעין חזיו והא דפטור ר' יוחנן אפילו צמסר לו שלהבת לאו משום דאזיל לטעמייה דאית ליה אשו משום
חזיו דהא מסיק דאית ליה נמי משום ממנו אלא משום דקסבר שלהבת לא צרי הזיקא כמו שזר כדלמרינן צפרק קמא (דף טו.):
טמון

חציון דחרש הן. מיתה לר"י אי חשיב מסירה לחרש כרוח מצויה לר' יוחנן נמי מחייב לר' יוחנן נמי מחייב לר"י הא לא דמי
למסר שזרו דהא כ"ע מדור דאין חציון כלל על האש אלא ציכולה להזיק צרות מצויה ור"י דלמ"ד אשו משום חזיו הוא לא מחייב
אלא צאש שיכול להזיק צרות מצויה הרצה וקרוב לודאי היזק כעין חזיו והכא אין צנמעה השולח קרוב לודאי היזק הלכך לא דמי לחזיו דחזיו
דחרש הן אצל למ"ד משום ממנו אפי' דלא מומון כולי האי מחייב מידי דהו' אמסר שזרו קשור כראוי לחרש דחייב דדרכו (ב) לנטורי ע"י עסקיו
של חרש אפי' דלא הו' קרוב לודאי כעין חזיו והא דפטור ר' יוחנן אפילו צמסר לו שלהבת לאו משום דאזיל לטעמייה דאית ליה אשו משום
חזיו דהא מסיק דאית ליה נמי משום ממנו אלא משום דקסבר שלהבת לא צרי הזיקא כמו שזר כדלמרינן צפרק קמא (דף טו.):
טמון

חציון דחרש הן. מיתה לר"י אי חשיב מסירה לחרש כרוח מצויה לר' יוחנן נמי מחייב לר' יוחנן נמי מחייב לר"י הא לא דמי
למסר שזרו דהא כ"ע מדור דאין חציון כלל על האש אלא ציכולה להזיק צרות מצויה ור"י דלמ"ד אשו משום חזיו הוא לא מחייב
אלא צאש שיכול להזיק צרות מצויה הרצה וקרוב לודאי היזק כעין חזיו והכא אין צנמעה השולח קרוב לודאי היזק הלכך לא דמי לחזיו דחזיו
דחרש הן אצל למ"ד משום ממנו אפי' דלא מומון כולי האי מחייב מידי דהו' אמסר שזרו קשור כראוי לחרש דחייב דדרכו (ב) לנטורי ע"י עסקיו
של חרש אפי' דלא הו' קרוב לודאי כעין חזיו והא דפטור ר' יוחנן אפילו צמסר לו שלהבת לאו משום דאזיל לטעמייה דאית ליה אשו משום
חזיו דהא מסיק דאית ליה נמי משום ממנו אלא משום דקסבר שלהבת לא צרי הזיקא כמו שזר כדלמרינן צפרק קמא (דף טו.):
טמון

חציון דחרש הן. מיתה לר"י אי חשיב מסירה לחרש כרוח מצויה לר' יוחנן נמי מחייב לר' יוחנן נמי מחייב לר"י הא לא דמי
למסר שזרו דהא כ"ע מדור דאין חציון כלל על האש אלא ציכולה להזיק צרות מצויה ור"י דלמ"ד אשו משום חזיו הוא לא מחייב
אלא צאש שיכול להזיק צרות מצויה הרצה וקרוב לודאי היזק כעין חזיו והכא אין צנמעה השולח קרוב לודאי היזק הלכך לא דמי לחזיו דחזיו
דחרש הן אצל למ"ד משום ממנו אפי' דלא מומון כולי האי מחייב מידי דהו' אמסר שזרו קשור כראוי לחרש דחייב דדרכו (ב) לנטורי ע"י עסקיו
של חרש אפי' דלא הו' קרוב לודאי כעין חזיו והא דפטור ר' יוחנן אפילו צמסר לו שלהבת לאו משום דאזיל לטעמייה דאית ליה אשו משום
חזיו דהא מסיק דאית ליה נמי משום ממנו אלא משום דקסבר שלהבת לא צרי הזיקא כמו שזר כדלמרינן צפרק קמא (דף טו.):
טמון